

Actualisatie Quicksan
Soortbescherming
& Voortoets Gebiedsbescherming

Uitkijktoren 'De Bult' te Wekerom

Uitvoering	Ruimte voor Advies Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen
Contactpers.	Dhr. J. Mossink
Opdr.gvr.	Gemeente Ede
Locatie	Voormalige vuilstortplaats 'De Bult' te Wekerom

Datum	8 november 2017
-------	-----------------

Status	v2
--------	----

Deventer
De Vallei
Kenmerk: 2020W0101
14-10-2020

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doel	
1.2	Beschrijving locatie	
1.3	Beschrijving ingreep	
2	Resultaten en effecten soortbescherming	5
2.1	Flora	
2.2	Broedvogels	
2.3	Vleermuizen	
2.4	Grondgebonden zoogdieren	
2.5	Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden	
3	Conclusies en aanbevelingen soortbescherming	9
3.1	Overzicht bevindingen soortbescherming	
3.2	Conclusies soortbescherming	
4	Voortoets gebiedsbescherming	10
4.1	Ligging ten opzichte van natuurgebieden	
4.2	Inleiding Natura 2000-gebied Veluwe	
4.3	Mogelijke effecten op Natura 2000-doelstellingen	
4.4	Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszone (GO)	
4.5	Conclusies gebiedsbescherming	
5	Samenvatting wettelijk kader	16

INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Ten zuidwesten van Wekerom ligt een voormalige vuilnisbelt, ook wel 'De Bult' genaamd. De Bult is ongeveer 30 meter hoog en ligt aan de rand van de Veluwe. Over de Bult loopt een wandelroute (Beek- en Bultpad). Vanuit de Wekeromse bevolking bestaat de wens om een uitkijktoren te plaatsen boven op de Bult. De locatie ligt binnen de begrenzing van Natura 2000 en Groene Ontwikkelingszone en er komen mogelijk beschermde soorten voor. In 2012 is reeds een verkennende natuurtoets uitgevoerd ("Voortoets Natuurbeschermingswet Kunstwerk en parkeerplaats 'De Bult' Wekerom", Bleijerveld 2012). Uit dat onderzoek bleek dat mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden zeer beperkt van aard waren. Gemeente Ede geeft echter aan dat actualisatie noodzakelijk is. Het onderzoek uit 2012 is gedateerd (> 5 jaar oud), de natuurwetgeving is inmiddels gewijzigd door de invoering van de Wet natuurbescherming op 2017 en de plannen zijn inmiddels aangepast. Zo krijgt de uitkijktoren aanzienlijk bescheidener afmetingen en is er geen sprake meer van aanleg van een nieuwe parkeerplaats. Voorliggend rapport beschrijft de resultaten van de actualisatie. De locatie is op dinsdag 31 oktober bezocht door J. Mossink, ecoloog van bureau Ruimte voor Advies. Tijdens het veldbezoek was 11 °C bij lichte (mot)regen en weinig wind.

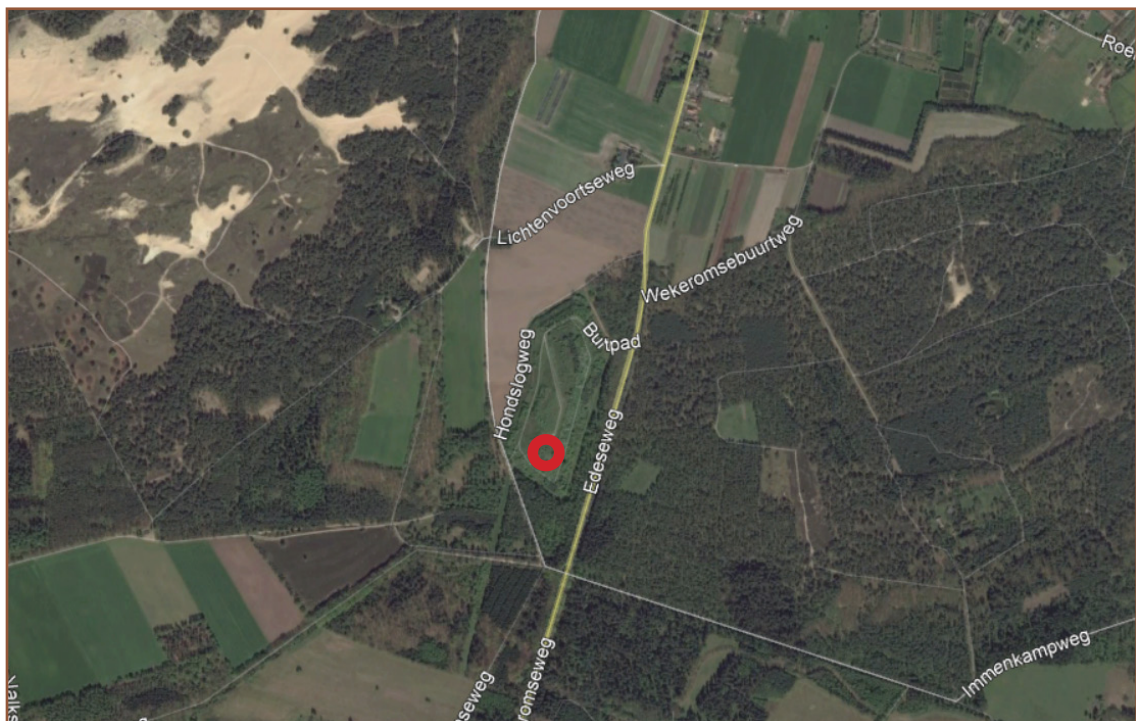
1.2 Beschrijving locatie

Het plangebied ligt aan de Edenseweg ten zuidwesten van Wekerom. Het betreft een voormalige vuilnisbelt van circa acht hectare groot en dertig meter hoog die is afgedekt. De bult ligt in een agrarische inham tussen het Wekeromsche Zand in het westen en De Valouwe in het oosten. Aan de westzijde grenst de bult aan akkers en aan de oost- en zuidzijde aan bos. Tussen de Edenseweg en de bult ligt een strook gemengd bos op een wal met Zomereik, Grove den en sparren. Alle overige bospercelen rond het plangebied bestaan uit naaldbos. Ten oosten van de weg betreft het dennenbos. Ten westen van de weg gaat het om percelen met lariks, den of spar. Tijdens het veldbezoek waren de akkers reeds geoogst en geploegd. In en rond het plangebied komt geen oppervlaktewater voor.

De bult is gedeeltelijk beplant met struiken en bomen. Daarnaast zal een deel van de begroeiing zich spontaan hebben gevestigd. Alle opgaande begroeiing is relatief jong. Vermoedelijk zijn de bomen niet ouder dan vijftien tot twintig jaar. De variatie aan beplanting is groot. Vrijwel alle inheemse struiken komen in het plangebied voor. Van de bomen zijn Zoete kers, Zomereik, Grauwe abeel, Ruwe berk, Lijsterbes, Boswilg, Zwarte els, Robinia, Es en – met een zeer klein aandeel – verschillende naaldbomen zoals Lariks en Taxus. Het bedekkingsaandeel van bomen in de totale begroeiing is klein. De noord-, oost- en zuidkant van de bult zijn overwegend zeer dicht begroeid met struweel. Op de westelijke helling, op de top en langs paden komt ook korte begroeiing voor. Deze is in de meeste gevallen uitgesproken ruig en kenmerkend voor stikstofminnende zomen en ruderales vegetaties. Veelvoorkomende soorten zijn Grote brandnetel, Riet, Duinriet, Boerenwormkruid en Late guldenroede. Vermoedelijk is de bult afgedekt met zware grond. Het terrein is afgezet met een hek en toegankelijk via een poort aan de onverharde Hoeverweg en via een voormalige parkeerplaats (tegenwoordig afgesloten voor motorvoertuigen) langs de Edeseweg. Het pad rondom de heuvel is onverhard. Het terrein is opgenomen in het Klompenpad "Beek- en bultpad" en een bewegwijzerde wandelroute die via het Wekeromse Zand naar de Goudsberg (middenpunt van Nederland) leidt.

1.3 Beschrijving ingreep

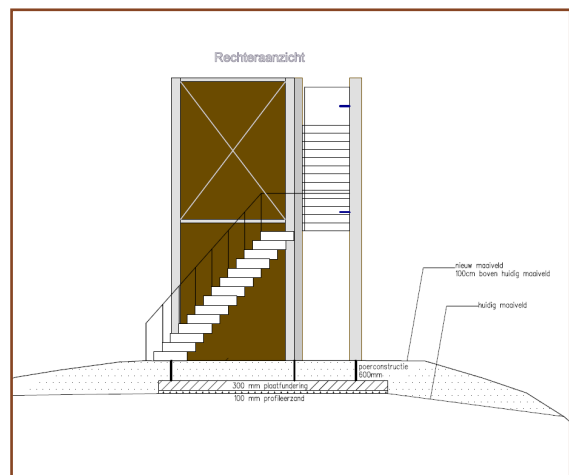
Het oorspronkelijke ontwerp voor een uitkijktoren bestond een drietal geschakelde hoogspanningsmasten rondom een loopbrug met een zichthoogte van 20 meter. Hierdoor zou de totale zichthoogte op 50 meter komen, vandaar de projectplannaam 'Hoogte 50' van de gelijknamige stichting. Om procedurele en financiële redenen bleek het oorspronkelijke ontwerp echter niet haalbaar. Omdat nog steeds de wens bestond een uitkijkpunt te realiseren is lagere variant bedacht die op voorhand haalbaar lijkt. De hoogte van de te realiseren uitkijktoren wordt 6 meter. De fundering (afmeting 8 x 5 meter) wordt op het maaiveld geplaatst waarna het maaiveld ter plaatse met ongeveer een meter verhoogd wordt ter afwerking. Door de minder dominante uitstraling wordt geen wezenlijke toename van het aantal wandelaars verwacht en van extra verkeersbewegingen van bezoekers die per auto komen is naar verwachting evenmin sprake, waardoor het niet nodig is extra parkeervoorzieningen te treffen.

Afb. 1.1: Beoogde locatie uitkijktoren op de voormalige vuilstortplaats (rode cirkel). Bron: 2017 DigitalGlobe en Google.

Afb. 1.2: Impressie toren op de beoogde locatie. Bron: Projectplan lage variant Hoogte 50, 2018

Afb. 1.2: Rechtersaanzicht toren. De fundering wordt op het maaiveld geplaatst, vervolgens wordt het maaiveld 1 meter opgehoogd. Bron: projectplan lage variant Hoogte 50.

2

EFFECTBEOORDELING SOORTBESCHERMING

2.1 Vaatplanten

Effecten op vaatplanten beperken zich tot de beoogde locatie van de uitkijktoren door het plaatsen van de fundering en door een lokale toename van betreding rondom de toren. Het plateau boven op de Bult bestaat voornamelijk uit sterk verruigd grasland van stikstofrijke omstandigheden. De locatie was vrij recent voorafgaand aan het veldbezoek gemaaid. Het maaisel lag nog in stroken uitgespreid over de top van de Bult. Soorten als Rode klaver, Ridderzuring, Veenwortel, Boerenwormkruid, Wilde peen maar ook Pitrus waren herkenbaar aanwezig naast diverse zeer algemene grassen. Aan de randen van het plateau wordt de vegetatie gedomineerd door Braam (spp.), Riet en daarnaast kruiden als Boerenwormkruid, Harig wilgenroosje en Grote brandnetel. Verder struiken en kleine boompjes met een groot aandeel Eenstijlige meidoorn, Zwarte els en diverse andere soorten (o.a. Sleedoorn, Grove den, Taxus, Kardinaalsmuts, Gelderse roos). De diversiteit wijst op aanvoer van gebiedsvreemde grond. Het vóórkomen van soorten als Riet en Pitrus boven op de Bult laat de slechte doorlaatbaarheid van water in de ondergrond zien. Relatief bijzondere soorten Grote ratelaar en Stijve ogentroost zijn in tegenstelling tot 2012 niet aangetroffen. Restanten van de Grote kaardenbol wel op de westhelling. Deze soort was onder de FF-wet lichtbeschermd maar is dat onder de Wet natuurbescherming niet meer. De plantensoorten die onder de Wet natuurbescherming wel beschermd zijn worden overwegend in zeer specifieke biotopen aangetroffen en kennen een (uiterst) beperkt verspreidingsgebied. De onderzoekslocatie voldoet niet aan de eisen van soorten die op de lijst van beschermde plantensoorten zijn opgenomen. Gezien de dominantie van ruigtesoorten en algemene grassen is aanwezigheid van beschermde vaatplanten uit te sluiten, ondanks het feit dat ten tijde van het veldbezoek (eind oktober) niet alle plantensoorten herkenbaar aanwezig zijn. De realisatie van de uitkijktoren zal niet tot effecten op beschermde of bijzonder vaatplanten leiden.

2.2 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats

Alle inheemse broedvogels zijn beschermd. Van een aantal zijn de vaste rust- en broedplaatsen jaarrond beschermd, evenals de functionele leefomgeving die onmisbaar is voor het functioneren van de vaste verblijfplaatsen. Op de Bult en in bomen op de hellingen zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De kans om dergelijke nesten aan te treffen is uiterst klein door een gebrek aan grotere bomen en bijvoorbeeld oude kraaiennesten. Binnen invloedssfeer van de beoogde locatie van de uitkijktoren komen met zekerheid geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor.

Van de overige broedvogels is het nest uitsluitend beschermd wanneer dit voor de voortplanting gebruikt wordt. De Bult is een zeer geschikte broedlocatie voor vele algemene vogelsoorten. Tijdens het veldbezoek zijn soorten zoals Merel, Vink, Roodborst, Winterkoning, Koolmees, Pimpelmees, Goudvink, Houtduif, Gaai en Ekster waargenomen. Daarnaast zijn soorten als Grasmus, Fitis, Tjiftjaf, Tuinfluiter en Groenling te verwachten. In de korte vegetatie op het plateau zijn geen broedgevallen te verwachten. In het struweel wel. Gezien het feit dat er momenteel al veel recreanten op de Bult komen zullen de vogels weinig verstoringsgevoelig zijn. Werkzaamheden binnen een straal van circa 20 meter van opgaande begroeiing zullen echter buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden, tenzij een broedvogelcheck heeft uitgewezen dat er geen broedgevallen in de

nabijheid van de toren zijn op het moment dat de bouw van de uitkijktoren start. Een andere optie is het voorafgaand aan het broedseizoen sterk terugsnoeien of verwijderen van de opgaande begroeiing binnen invloedssfeer van de werkzaamheden om vestiging van broedgevallen te voorkomen.

Samenvattend komen de bevindingen overeen met het in 2012 uitgevoerde onderzoek. Nader onderzoek naar vogels met jaarrond beschermde nestplaats is niet nodig. Wezenlijke verstoring van algemene broedvogels is slechts mogelijk wanneer start van de werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaatsvindt. Dit is eenvoudig te voorkomen door eerder of later te starten (globaal buiten de periode half maart - half augustus), preventieve maatregelen te treffen of een broedvogelcheck uit te voeren enkele dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.

2.3 Vleermuizen

Alle Nederlandse vleermuissoorten zijn strikt beschermd (HR bijlage IV). Ook vaste verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en vliegroutes zijn beschermd omdat ze belangrijk onderdeel van de functionele leefomgeving zijn. Afhankelijk van de soort kunnen verblijfplaatsen zich bevinden in kunstwerken (gebouwen, bruggen etc.) of bomen (geschikte holtes, scheuren, losse stukken schors). Potentiële verblijfplaatsen ontbreken op de Bult. De Bult en omgeving zijn zeer geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Plaatsing van de uitkijktoren zal niet leiden tot aantasting van foerageergebied. De toren wordt niet verlicht en werkzaamheden zullen tussen zonsopkomst en zonsondergang plaatsvinden. Om dezelfde reden is een effect op een eventuele vliegroute uitgesloten. In lijn met de bevindingen van 2012 is nader onderzoek naar effecten op vleermuizen niet nodig.

2.4 Grondgebonden zoogdieren

Onder "grondgebonden zoogdieren" worden hier bedoeld alle zoogdieren met uitzondering van vleermuizen. Op de Bult zijn zeer veel wroetsporen en pootafdrukken van Wilde zwijnen te zien. Tijdens het veldbezoek zijn vers omgewoelde plekken aangetroffen en onderaan de westhelling sloeg bij aankomst een solitaire keiler op de vlucht. Langs één van de wildwissels zijn Reeënkeutels gevonden en op het grasland zijn molshopen te zien, evenals holen van kleine knaagdieren. Voor marterachtigen is het terrein geschikt maar sporen van deze dieren zijn niet gevonden. De Boomarter komt in de omgeving voor maar potentiële verblijfplaatsen (boomholtes) ontbreken. Ook de Das komt voor in het buitengebied rond Wekerom maar er ligt geen burcht in de nabijheid van de uitkijktorenlocatie. Voor andere bijzondere of beschermde zoogdiersoorten is de locatie ongeschikt en/of geen onderdeel van het verspreidingsgebied.

Algemene kleine zoogdiersoorten zoals Bosmuis, Veldmuis, Vos, Egel en Konijn komen waarschijnlijk wel voor op de locatie. Deze soorten zijn echter op de vrijstellingslijst van de provincie Gelderland opgenomen, evenals de andere te verwachten of aanwezige zoogdiersoorten. Voor het eventuele (zeer beperkte) effect op dergelijke soorten is geen ontheffing nodig bij ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden.

2.5 Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden

Aanwezigheid van zwaardere beschermde soorten uit overige soortgroepen is uitgesloten. Door het ontbreken van open water komen met zekerheid geen vissen en voortplantingswater van amfibieën voor. Uitsluitend als landhabitat voor algemene en buiten de voortplantingsperiode minder aan water gebonden Bruine kikker en Gewone pad zijn de begroeide delen van het

terrein geschikt. Voor reptielen ontbreekt geschikt leefgebied. Hooguit de Hazelworm komt mogelijk incidenteel op de relatief open stukken onder aan de hellingen voor, maar de beoogde platformlocatie is niet geschikt (want te dicht begroeid en verruigd).

De aanwezigheid van beschermde ongewervelden is op voorhand uitgesloten wegens het ontbreken van geschikt leefgebied. Negatieve effecten op beschermde soorten uit de soortgroepen zijn derhalve op voorhand uit te sluiten. Voor de enkele algemene amfibieën die mogelijk op de locatie voorkomen heeft de provincie Gelderland een algemene vrijstelling verleend, bovendien zijn eventuele effecten naar verwaarloosbaar. De conclusies komen overeen met het eerder uitgevoerde onderzoek.

Afb. 2.1:

Afb. 2.2: Wandelpad op de Bult. Wilde zwijnen hebben flink huis gehouden op het plateau, langs de paden en op de westhelling.

Afb. 2.3: Uitzicht in oostelijke richting. Deze helling is sterk begroeid met struweel en kleine bomen.

Afb. 2.4: Plateau op de Bult in zuidelijke richting gezien.

Afb. 2.5: Uitzicht in westelijke richting. De helling is hier voornamelijk begroeid met ruigtekruiden. Onderaan de helling

3.1. Overzicht van de bevindingen

Onderdeel	Aanwezigheid	Effect	Aanbevelingen
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaatsen	niet	geen	geen
Vleermuizen - vlieg-/foerageerroutes	waarschijnlijk	geen	geen
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	aanwezig	mogelijk	n.v.t.
Vogels - jaarrond beschermde nesten	niet	geen	geen
Vogels - algemene broedvogels	aanwezig	mogelijk	zie 3.2
Amfibieën/reptielen - overige soorten	niet	geen	geen
Amfibieën/reptielen - vrijgestelde soorten	mogelijk	mogelijk	n.v.t.
Overige soortgroepen - alle soorten	niet	geen	geen

3.2. Conclusies

- De resultaten van het onderzoek naar beschermde soorten komen vrijwel geheel overeen met het onderzoek uit 2012. Dit is weinig verrassend aangezien het beheerregime de afgelopen jaren niet of nauwelijks is gewijzigd. Foerageergebied van vleermuizen is vrijwel zeker aanwezig maar effecten zijn uitgesloten omdat geen verlichting wordt toegepast. Jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels of vleermuizen ontbreken, nader onderzoek naar deze functies is niet nodig.
- De aanleg van de uitkijktoren dient in principe te starten buiten het broedseizoen omdat de kans op broedgevallen van algemene broedvogels in struweel zeer groot is. Tijdelijke verstoring is weliswaar toegestaan onder de Wet natuurbescherming maar dit mag geen invloed hebben op het broedsucces.

Mochten er zwaarwegende redenen zijn om toch tijdens het broedseizoen te starten (wat ten zeerste af te raden is) dan kan dat alleen met toestemming van de gemeente Ede en met inachtneming van onderstaande maatregelen:

Bij start van de werkzaamheden in grofweg de periode half maart - half augustus is de kans op broedgevallen groot en dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcheck te worden uitgevoerd door een erkend deskundige. Omdat de vogels gewend zijn aan recreanten is het naar verwachting voldoende een verstoringzone van ongeveer 20 meter rond de bouwlocatie aan te houden (nader te bepalen door de betreffende deskundige en uitsluitend met goedkeuring van de gemeentelijk ecooloog). Het is eveneens mogelijk om opgaande begroeiing voorafgaand aan het broedseizoen fors terug te snoeien of te verwijderen om broedgevallen binnen invloedssfeer van de werkzaamheden te voorkomen.

- Plaatsing van de uitkijktoren leidt mogelijk tot beperkte effecten op algemene kleine zoogdieren en amfibieën. Zo worden mogelijk holen en gangen beschadigd. Voor de betreffende soorten geldt echter een algemene vrijstelling binnen de provincie Gelderland.

4

VOORTOETS GEBIEDSBESCHERMING

4.1 Ligging ten opzichte van natuurgebieden

De beoogde locatie van de uitkijktoren ligt binnen de begrenzing van Natura 2000-gebied Veluwe (afb. 4.2) en het Gelders Natuurnetwerk, deelgebied 112 - Wekeromsche Zand (afb. 4.1). Het omringende gebied rond de Bult is met uitzondering van de agrarische gronden ook onderdeel van het GNN en volgt daar dezelfde begrenzing als het Natura 2000-gebied.

4.2 Inleiding Natura 2000-gebied Veluwe

Het Natura 2000-gebied Veluwe (gebiedsnummer 57) omvat het Vogelrichtlijngebied Veluwe en het Habitatrichtlijngebied Veluwe. Het is onderdeel van het samenhangende Europees ecologisch netwerk. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen, habitats van soorten en de leefgebieden van vogels in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De Veluwe is aangewezen voor de duurzame instandhouding van de hieronder vermelde habitats en soorten. De van een asterisk voorziene habitats zijn prioritair. Dat wil zeggen dat deze habitats van groot belang zijn met het oog op de kwantitatieve en kwalitatieve achteruitgang ervan. Tevens zijn kernopgaven geformuleerd die de kwaliteiten van het gebied moeten vergroten.

4.3 Mogelijke effecten op Natura 2000-doelstellingen

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) gevolgen van het project voor de kwalificerende waarden van de Natura 2000- gebied beschreven. Het hoofdstuk sluit af met de conclusie ten aanzien van de te verwachten verslechtering en verstoring.

Een project of maatregel kan op verschillende manieren zorgen voor verstoring van soorten en verslechtering van habitats. De volgende effecten zijn in het algemeen mogelijk:

Directe aantasting:

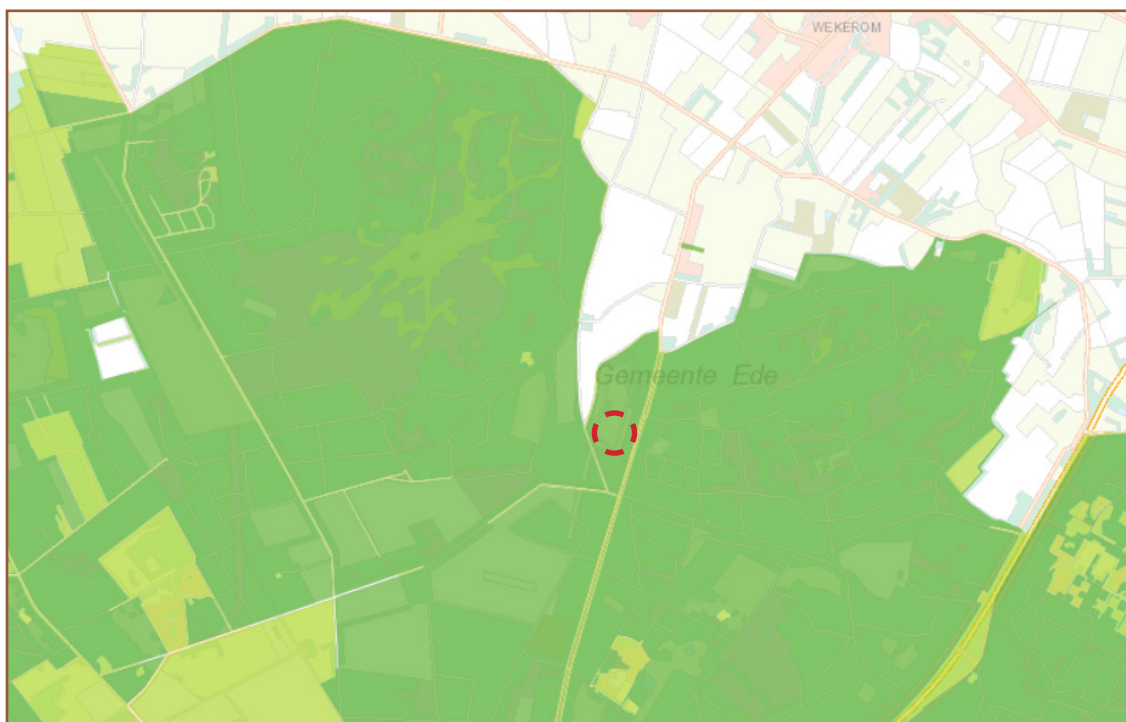
- Doden en/of beschadigen van soorten
- Vernietigen van habitats
- Oppervlakteverlies

Indirecte aantasting

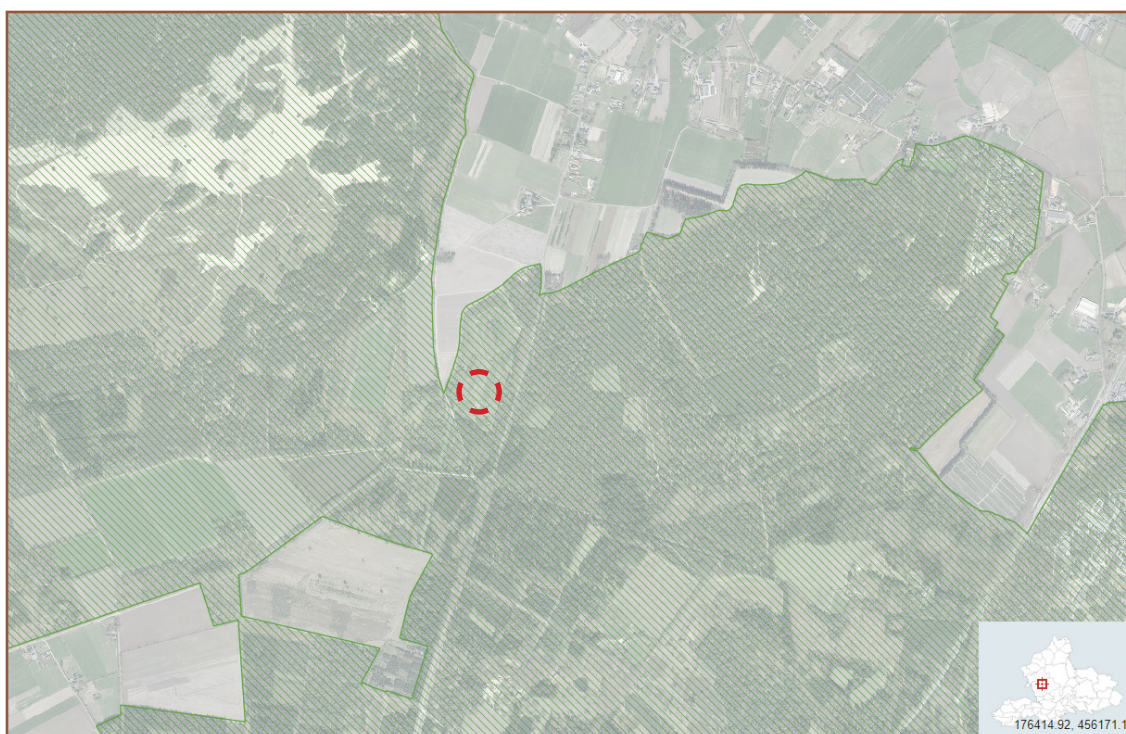
- Lichtverstoring
- Visuele verstoring
- Barrièrewerking
- Depositie van milieubelastende stoffen
- Geluidverstoring

De conclusie van de in 2012 uitgevoerde voortoets luidt dat alle negatieve effecten met uitzondering van "visuele verstoring" zowel in de aanlegfase als gebruiksfase uitgesloten kunnen worden. In de huidige vorm is er sprake van een significant kleinere schaal van het project. Een wezenlijke toename van recreatiedruk door plaatsing van de uitkijktoren is redelijkerwijs niet aan de orde. Overige effecten waren in het voorgaande ontwerp al uitgesloten en zijn dat voor de

Afb. 4.1: Ligging projectlocatie (rode cirkel) ten opzichte van GNN (donkergroen) en Groene Ontwikkelingszone (lichtgroen). Bron: <https://gldanders.planoview.nl/planoview/NL.IMRO.9925.SVOmgvisie-vst1> (bezoekt op 07-11-17).

Afb. 4.2: Ligging projectlocatie (rode cirkel) ten opzichte van Natura 2000-gebied Veluwe (groene arcering). Bron: <http://kaarten.gelderland.nl/viewer/app/AtlasGelderland>

huidige plannen zeker. Hieronder volgt een onderbouwing voor de aangewezen habitattypen en soorten van de HR en VR.

4.3.1 Effectenbeoordeling habitattypen

Net als in 2012 is de vegetatie op de Bult nogal divers van aard en a-typisch in vergelijking met de omgeving. Het grasland en omringende ruigten en struweel worden gedomineerd door stikstofminnende soorten. Ook op kaart komen geen habitats voor die zijn aangewezen voor Natura 2000-gebied Veluwe. De kenmerkende habitattypen van relatief arme en zure zandgronden, heidevelden en zandverstuivingen ontbreken. De projectlocatie heeft bovendien vrijwel geen potentie om zich te ontwikkelen tot een aangewezen habitattypen. De fundering van het aangepaste ontwerp beslaat slechts een oppervlakte van circa 40 m². Effecten op habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe zijn derhalve uitgesloten.

4.3.2 Effectenbeoordeling habitatrichtlijnsoorten

Voor het Natura 2000-gebied Veluwe zijn zeven habitatrichtlijnsoorten (HR-soorten) aangewezen. Het betreft de vissoorten Beekprik en Rivierdonderpad, de insecten Gevlekte witsnuitlibel en Vliegend hert, de Kamsalamander, Meervleermuis en Drijvende waterweegbree. Hieronder volgt een inschatting van de aanwezigheid van de soorten en de kans op een negatief effect.

Watergebonden milieus: Gevlekte witsnuitlibel, Kamsalamander, Beekprik, Beekdonderpad, Drijvende waterweegbree

Natte milieus ontbreken in en rond het plangebied. Effecten op Gevlekte witsnuitlibel, Kamsalamander, Beekprik, Beekdonderpad en Drijvende waterweegbree zijn op voorhand uitgesloten.

Vliegend hert

Het Vliegend hert leeft in Nederland in oude, open eikenbossen op zandgrond. Voortplanting vindt plaats in oude stobben van met name eik. Oud, open eikenbos en oude stobben komen in het plangebied niet voor. Als habitat is het plangebied voor Vliegend hert nog steeds ongeschikt. Een effect op het Vliegend hert is uitgesloten.

Meervleermuis

De Meervleermuis foerageert voornamelijk boven grote wateren. Als foerageergebied is het plangebied ongeschikt. Zomer- en winterverblijven bevinden zich in Nederland altijd in 'stenige' constructies, dat wil zeggen huizen, kunstwerken en grotten. In het plangebied komen geen potentiële verblijfplaatsen voor. Als habitat is het plangebied ongeschikt. Het is onwaarschijnlijk dat de Bult onderdeel is van een vlieg- of migratieroute. Bovendien zouden negatieve effecten bij dit project uitsluitend kunnen optreden door lichtverstoring. Doordat er geen gebruik gemaakt wordt van verlichting tijdens zowel de aanleg- als gebruiksfase heeft realisatie van de uitkijktoren met zekerheid geen effect op de Meervleermuis.

4.3.3 Effectenbeoordeling broedvogels

Voor het Natura 2000-gebied Veluwe zijn de volgende broedvogels aangewezen als doelsoort: Zwarte specht, Wespandief, IJsvogel, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Tapuit, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier, Draaihals en Duinpieper. Hieronder volgt een actualiserende inschatting van de

aanwezigheid van de soorten en de kans op een negatief effect.

Watergebonden milieus: IJsvogel

Geschikt leefgebied van de IJsvogel ontbreekt op de onderzoekslocatie. Effecten op de IJsvogel zijn op voorhand uitgesloten.

Heide en zandverstuivingen: Duinpieper, Draaihals, Boomleeuwerik, Tapuit, Roodborsttapuit, Nachtzwaluw

Broedbiotoop en leefgebied van Duinpieper, Draaihals, Boomleeuwerik, Tapuit, Roodborsttapuit en Nachtzwaluw bestaat vooral uit open en halfopen schrale heidevelden en zandverstuivingen. Het zijn overwegend grootschalige, (half)natuurlijke biotopen die ontbreken op de Bult. Het plangebied en de omgeving voldoen daarmee niet aan de voorwaarden die deze soorten benodigen. De Roodborsttapuit komt meer dan de andere soorten in cultuurlandschappen voor en is mogelijk ook op de Bult aan te treffen. De Roodborsttapuit is de laatste jaren met een landelijke opmars bezig en wordt ook veel buiten natuurgebieden aangetroffen. De doelstellingen worden gehaald en staat van instandhouding is gunstig. Gezien het geringe oppervlak van de Bult is de kans op broedgevallen gering. De aanwezigheid van de overige soorten is uitgesloten en gezien de aard en schaal van de ingreep ook de kans op negatieve effecten. Dit is in overeenstemming met de bevindingen van de bevindingen van Bleijerveld in 2012.

Bosgebonden milieus: Wespendif en Zwarte specht

De Wespendif broedt in bos, variërend van uitgestrekt gesloten bos tot bosfragmenten in halfopen landschap. De boomsoort lijkt van ondergeschikt belang, hoewel er mogelijk een lichte voorkeur bestaat voor donkere sparren en kronen van zware loofbomen. De soort nestelt doorgaans in oudere bomen boven de vijftien meter. Het nest kan zich in bosranden bevinden. Het voedselbiotoop omvat alle locaties waar wespennesten kunnen voorkomen, zoals open bos, bosranden, bermen, heiden enzovoort. In het broedgebied is de soort niet erg verstoringgevoelig. Het nest kan zich op korte afstand van wandelpaden en drukke verkeerswegen bevinden. Tijdens het foerageren is Wespendif gevoelig voor verstoring door menselijke activiteit. In 2012 is geconcludeerd dat de Bult ongeschikt is als broedbiotoop omdat hier geen bos en alleen jonge bomen voorkomen. Dit is nog steeds het geval. De bossen rond het plangebied zijn wel geschikt als broedbiotoop. Tussen 2008 en 2010 is de ecologie van Wespendif op de Zuidwest-Veluwe onderzocht. Daarbij is in de buurt van het plangebied één nestplaats gevonden. Het nest bevond zich in het Wekeromsche Zand op circa 1,5 kilometer van het plangebied. Het plangebied is in principe wel marginaal geschikt als foerageergebied. De realisatie van de uitkijktoren leidt naar verwachting niet tot een wezenlijke toename van het aantal recreanten ten opzichte van de huidige situatie. Er loopt al een wandelroute over de top van de Bult. De recreatiedruk en daarmee het aantal verstoringsmomenten neemt naar verwachting niet toe door plaatsing van de relatief bescheiden uitkijktoren. Er zal dan ook, in tegenstelling tot de conclusie uit het eerdere onderzoek, geen sprake zijn van toename van de visuele verstoring van foerageergebied in de gebruiksfase.

De Zwarte specht is een soort van bossen van minimaal honderd hectare groot. De Nederlandse habitat omvat vooral naaldbos als foerageergebied met dikke bomen als nestplaats. De nestholte wordt gewoonlijk in een Beuk, Amerikaanse eik of Grove den gehakt met een diameter van minimaal vijftig centimeter. Als broedbiotoop is het plangebied ongeschikt, omdat geen besloten bos en geen oudere bomen voorkomen. De bossen rond het plangebied zijn in principe wel geschikt als broedbiotoop. Als voedselbiotoop is het plangebied ongeschikt vanwege het geringe aantal en de beperkte leeftijd van de bomen. In de omgeving van het kernbiotoop is

Zwarte specht ook wel aanwezig in kleinschalig landschap met hoogwaardige voedselbronnen (bijv. oude, kwijnende laanbomen). Met het ouder worden van de bomen op de voormalige vuilstort is de Zwarte specht daarom op termijn mogelijk ook op de Bult te verwachten. In de huidige situatie is dat echter niet het geval en met het huidige beheer zal de Zwarte specht ook niet binnen afzienbare tijd te zien zijn. Plaatsing van de uitkijktoren zal bovendien niet leiden tot effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de Zwarte specht omdat er geen sprake is van toename van visuele verstoring of andere verstorende factoren.

4.4 Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszone (GO)

De locatie van de uitkijktoren ligt, zoals aangegeven in afbeelding 4.1, binnen de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk. De Bult ligt in deelgebied 112 - Wekeromsche Zand. Hieronder volgt een beschrijving van de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van GNN en GO (bron: provincie Gelderland).

4.4.1 Beschrijving deelgebied 112 Wekeromsche Zand

Kernkwaliteiten deelgebied natuur en landschap

- Onderdeel van grootschalig aaneengesloten gebied van droge, voedselarme bossen, zandverstuivingen en heide; hier vooral bos en zandverstuivingen met veel reliëf, droge en natte heide, vennen
- onderdeel van Nationaal Landschap Veluwe
- onderdeel van Natura 2000-gebied Veluwe met de bijbehorende habitats en soorten
- Parel Wekeromse zand: kleine zandverstuiving met aan de oostrand een dekzandrug met oud eikenhakhout
- groot wild: m.n. edelherten, wilde zwijnen
- leefgebied das
- cultuurhistorische waarden van o.m. oude ontginningen en boerderijen
- abiotiek: aardkundige waarden, kwel, bodem, grondwaterreservoir
- rust, ruimte, donkerte
- ecosysteemdiensten: recreatie, rust, drinkwater
- houtproductie
- alle door de Wet natuurbescherming beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- ontwikkeling heidevelden, droog en vochtig met vennen, zandverstuivingen, en jeneverbesstruwelen met bijbehorende flora en vegetatie
- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide, zandverstuivingen en schrale graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking N304
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- ontwikkeling bosranden en overgangen naar cultuurgronden, heide en schrale graslanden
- ontwikkeling uitwisseling met de omgeving en vermindering barrièrewerking N304
- ontwikkeling biotopen voor reptielen en amfibieën
- ontwikkeling cultuurhistorische patronen en beheersvormen
- ontwikkeling houtproductie en andere ecosysteemdiensten

4.4.2 Effectbeoordeling GNN en GO

In het onderzoek van 2012 is geconcludeerd dat er geen sprake is van mogelijke effecten op de ontwikkeling en bestaande kwaliteiten van de toenmalige EHS. De realisatie van de zes meter hoge uitkijktoren zal evenmin leiden tot effecten op kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van GNN en GO zoals beschreven in paragraaf 4.4.1. Er is sprake van een zeer gering areaalverlies maar dit is verwaarloosbaar.

4.5 Conclusies gebiedsbescherming

- Het project leidt niet tot tijdelijke of permanente negatieve effecten op doelstellingen van aangewezen soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of habitattypen van Natura 2000-gebied Veluwe.
- Er is sprake van een zeer gering oppervlakteverlies van ongeveer 40 m² (fundering toren). Dit kan als verwaarloosbaar beschouwd worden, zeker gezien het gebrek aan interessante vegetatie en potentie op de beoogde locatie.
- Toename van visuele en geluidsverstoring van Wespandief in de gebruiksfase is niet aan de orde omdat geen wezenlijke toename van het aantal recreanten verwacht wordt.
- Effecten op kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het GNN en Groene Ontwikkelingszone zijn gezien de aard en omvang van het plan uitgesloten.
- De bevindingen van voorliggend onderzoek dienen ter verificatie te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag (in dit geval GS Provincie Gelderland)

5.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geldt. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

5.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermden Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Gelders Natuurnetwerk** (hierna **GNN**) en de **Groene Ontwikkelingszone** (hierna **GO**) komen voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincie Gelderland. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. Binnen het GNN zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. De GO bestaat uit 'niet-natuurlijke' elementen van de voormalige EHS zoals infrastructuur en bebouwing. In de GO liggen meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van GNN en GO worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisie en -verordening.

5.3 Soortenbescherming

Onder de Wet Natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de WNb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

5.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet Natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.